

Motion

1975/76: 1321

**av herrar Carlsson i Vikmanshyttan och Sundman
om inrättande vid dialekt- och ortnamnsarkivet i Umeå av en
arkivarietjänst**

Dialekt- och ortnamnsarkivet i Umeå åligger det bl. a. att insamla och tillhandahålla allmänhet och forskare uppgifter om svenska, finska och samiska dialekter, folkminnen och ortnamn i de fyra nordligaste länen. Som handläggande personal har arkivet två tjänster, en arkivchefs- och en arkivarietjänst. Det måste anses som självklart att arkivchefen skall ha kompetens i nordiska språk; med tanke på materialets omfattning har också arkivarien kompetens bl. a. i detta ämne. Av personalen bör dessutom krävas kompetens i finska och samiska. Samiskan är inom området starkt heterogen och måste betraktas som i varje fall två helt skilda språk. Det är givetvis orimligt att av en befattningshavare fordra full kompetens i fyra språk; dessutom upptas med nödvändighet arkivchefens tid till en del av att leda arkivets verksamhet. För att arkivet skall kunna fylla sina primära uppgifter krävs att det får ytterligare en arkivarietjänst, då med kompetens i samiska (se *bilaga*).

Vid en konferens i Umeå i november 1975 mellan representanter för ural-altaiska institutionen i Oslo, institutionen för finska och samiska vid universitetet i Uleåborg, finsk-ugriska institutionen vid Uppsala universitet, avdelningen för samiska vid Umeå universitet, avdelningen för finska vid Umeå universitet, sameinstitutet i Kautokeino, Same-Ätnams språkutskott, samehögstadiet i Gällivare, dialekt- och folkminnesarkivet i Uppsala och dialekt- och ortnamnsarkivet i Umeå beslöt deltagarna enhälligt att försöka förmå svenska riksdagsmän att verka för inrättandet av en arkivarietjänst vid dialekt- och ortnamnsarkivet i Umeå med krav på kompetens i samiska.

Vi vill också här gärna påpeka att nödvändigheten av en intensifierad minoritetsspråkforskning i Norden framhållits bl. a. vid av Nordiska Rådet arrangerade språkkonferenser.

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen hos regeringen föreslår att en arkivarietjänst i
Fe 12 med kompetens främst i samiska inrättas vid dialekt-
och ortnamnsarkivet i Umeå.

Stockholm de 27 januari 1976

ERIC CARLSSON (c)
i Vikmanshyttan

P. O. SUNDMAN (c)

Bilaga

Utforskningen av samernas kultur tillhör de allra angelägnaste uppgifterna för universiteten i norr, framför allt i Tromsö i Norge, i Uleåborg i Finland och Umeå i Sverige.

Tromsö universitet har delvis uppbyggts med tanke på en sådan forskning. Både inom den samhällsvetenskapliga och den språkvetenskapliga sektionen finns där utbildning och organiserad forskning. Tromsö museum har sedan länge en professur i samisk kulturforskning. I Uleåborg inrättades för något år sedan en biträdande professur i samiska.

I Umeå finns sedan juli 1975 en professur i samiska. En viktig del av den samiska språk- och kulturforskningen utgör insamling av fältmaterial både vad gäller dialekterna, folktraditionerna, bebyggelse, ortnamn osv. En del har gjorts av enskilda forskare inte minst genom bandinspelningar, men mycket måste som sagt ännu göras framför allt under samordnade former. Fältforskning har sedan lång tid tillbaka letts av dialekt- och folkminnesarkivet i Uppsala. I Umeå är sedan fem år tillbaka ett dialekt- och ortnamnsarkiv etablerat. Det har länge varit ett starkt önskemål att en särskild tjänst skulle finnas för att tillvarata och ordna samiskt material. För att ett insamlat material skall komma till nytta för den fortsatta forskningen måste det ordnas på ett överskådligt sätt och bearbetas för att kunna bli tillgängligt. Statsmakterna har hittills inte villfarit de förslag om en särskild arkivarietjänst för samiskt material som genom de sedvanliga petitaäskandena framförts till budgetbehandlande instanser. Det är nu enligt vår mening angeläget att en sådan tjänst inrättas.

Som representanter för Umeå universitet och den humanistiska forskningen i Umeå har vi många gånger noterat det välvilliga intresse som riksdagens ledamöter visat kulturella frågor i övre Norrland. Vi anser oss därför kunna vädja till Er, att bifogade motion till årets riksdag måtte bifallas.

På grund av ärendets brådskanie natur är våra motiveringar ytterst knapphändige. Innan ärendet behandlas i vederbörande utskott inkommer vi gärna med utförligare material.

För berörda fakulteter vid Umeå universitet.

Claes Christian Elert,
professor i fonetik, dekanus för humanistiska fakulteten
vid Umeå universitet.

Karl-Hampus Dahlstedt,
professor i allmän språkvetenskap vid Umeå universitet.

Nils Erik Hansegård,
professor i samiska vid Umeå universitet.

Tryggve Sköld,
professor i finska vid Umeå universitet.

Sven Söderström,
chef för dialekt- och ortnamnsarkivet i Umeå.
I ovan instämmer

Israel Ruong
Professor, Uppsala